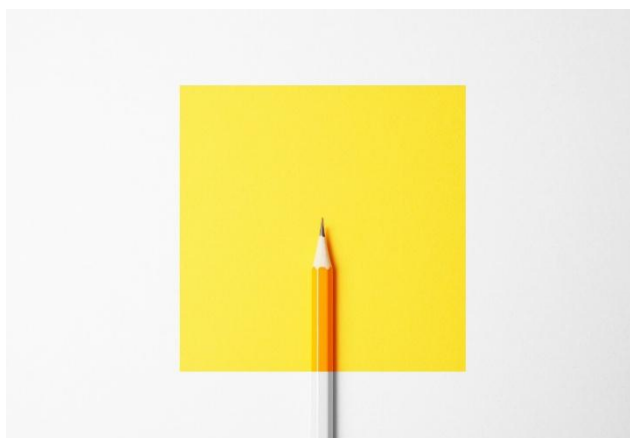

Invitasjon til å sende inn artikler

Temanummer:

Et kritisk blikk på metodologi og vitenskapsteori i utdanningsforskning

Gjesteredaktører: Fredrik Stenhjem Hagen (HVL) og Hilde Hjertager Lund (UIB)

Utdanningsfeltet har de siste tiårene vært preget av omfattende reformer med fokus på testing og vurdering, og målstyring som påvirker skolens praksis. Testing og målstyring i skolen er kritisert for å snevre inn forskningsfokuset til det som er målbart og direkte anvendbart, noe som kan utfordre mer helhetlige tilnærminger på og i skolen (Biesta, 2007).

Utdanningsforskning er i stor vekst, blant annet som konsekvens av innføringen av obligatorisk masterutdanning for lærere og vekst i lektorutdanningene ved universitetene. Ikke bare skrives det mange masteroppgaver innenfor feltet, det lyses også jevnlig ut stipender. Som et resultat har mange forskere og lærerutdannere fått utdanningsforskning som en del av sitt arbeid. Disse endringene krever kritiske refleksjoner knyttet til hvordan utdanningsforskning utføres, og hvordan metodologiske valg påvirker kunnskapsproduksjonen.

Til tross for økt produksjon innenfor utdanningsforskning i Norden, peker likevel nyere forskning på et metodologisk etterslep, der både teoretisk forankring og kritisk metoderefleksjon har behov for utvikling og kritikk (Bergersen & Sønsthagen, 2025; Drageset et al., 2025; Hofslundsengen et al., 2024). Dette temanummeret tar derfor sikte på å svare på et identifisert behov for systematisk kunnskapsutvikling om metodologiske og epistemologiske spørsmål innenfor utdanningsforskningen. En pågående, upublisert scoping review om sosial ulikhet i barnehagen avdekker også at det er behov for økt metodemangfold og epistemologisk bredde og mer fokus på forskerrollen, posisjonering og bias (Lund et al., upublisert).

Med temanummeret ønsker vi å belyse og problematisere metodiske og metodologiske tilnærminger som dominerer utdanningsforskningen og utfordringer knyttet til dette. Med utdanningsforskning mener vi forskning på og i utdanning på ulike nivå fra barnehage og grunnskole til høyere utdanning.

Vi deler utfordringene for feltet opp i to hovedkategorier:

- 1) De metodiske utfordringene handler om det praktiske arbeidet med å innhente data fra feltet; utfordringer knyttet til tilgang til feltet, til utvalg, til egen posisjonering og etiske problemstillinger.
- 2) De analytiske utfordringene handler om hvordan data fra feltet skal bearbeides, om forholdet mellom teori og praksis, om makt og kunnskapsproduksjon. Vi ønsker artikler som utvikler begge kategoriene.

Vi ønsker med dette temanummeret å løfte diskusjonen opp til et overordnet nivå. Hverdagen i skolen er preget av utfordringer som følge av at dagens barnegenerasjon er mangfoldig, verden er i rask endring og feltet er i en kontinuerlig politisk dragkamp.

Temanummerets originalitet ligger i det å sette metodologiske og epistemologiske problemstillinger i sentrum. I tråd med *Nordic Journal of Comparative and International Education (NJCIE)* sin faglige profil vil temanummeret være et bidrag til å belyse metodologiske og epistemologiske spørsmål komparativt, tverrfaglig og på tvers av ulike faglige og geografiske kontekster.

Forskningsfeltet kjennetegnes også av høy tverrfaglighet, der forskere fra dels svært ulike fagtradisjoner møtes og publiserer i samme tidsskrifter. Forskning har pekt på metodologiske svakheter i utdanningsfeltet som metodefattigdom og mangel på kritisk refleksjon rundt makt og posisjonering i forskningen (Bergersen & Sønsthagen, 2025; Drageset et al., 2025; Guldbrandsen et al., 2025; Hofslundsengen et al., 2024). Det er derfor nødvendig med en epistemologisk bevissthet der forskere må anerkjenne sin forforståelse og samtidig skape en analytisk distanse til det sosiale feltet som studeres (Bourdieu & Wacquant, 1995; Gubrium & Holstein, 1997).

Hva gjør denne virkeligheten med feltet? Sjeldnere løftes metode, metodologiske og vitenskapsteoretiske spørsmål opp som det sentrale temaet i artikler i seg selv. Med dette temanummeret ønsker vi derfor å rette oppmerksomheten mot hvordan utdanningsforskningens metoder, metodologi og vitenskapsteoretiske grunnlag kan utfordres og videreutvikles for å møte nye krav i et komplekst og mangfoldig felt. Vi ønsker også å rette oppmerksomheten mot utdanningsforskningens studier av «de andre», elever og lærere med minoritetsbakgrunn, og hvordan forskerens posisjon, bakgrunn og intensjoner påvirker data og analyse (Crenshaw, 2013; El-Tayeb, 2011). Vi mener det er et behov for analyser som kritisk reflekterer hvordan denne typen studier konstruerer og representerer de det forskes på, og hvordan dette kan ha betydning for forskningsfunn og konklusjoner (Hammersley, 2005).

Den økende politiseringen i utdanningsfeltet påvirker både lærere og elever, samtidig som det setter premisser for hvordan forskning skal utføres. Dette berører viktige metodologiske spørsmål knyttet til forskningsmetoder, datainnsamling, analyse og kunnskapsproduksjon. Begreper som makt og kapital kan være en inngang til å forstå hvordan ulike metoder blir dominerende og andre marginaliseres (Bourdieu, 2003). Spørsmålet om hvilke metoder som anvendes i feltet og hvordan metodiske valg kan bidra til å opprettholde eller utfordre eksisterende maktstrukturer vi stå sentralt for dette temanummeret.

Vi ønsker både teoretiske og empiriske bidrag som både diskuterer dominerende tilnærminger og utfordrer disse. Vi ønsker bidrag som tar for seg sentrale metodologiske, metodiske og vitenskapsteoretiske spørsmål i forskning på fagdidaktikk, pedagogikk, lærerutdanning og læreres

profesjonelle utvikling i en nordisk, internasjonal og komparativ kontekst– områder som er sentrale for NJCIE sin faglige profil. Fordi tidsskriftet aksepterer engelskspråklige artikler og artikler på nordiske språk, vil bidrag i dette temanummeret kunne nå bredt ut både i Norden og internasjonalt.

Å forske i utdanningsfeltet er både et politisk og etisk anliggende som krever kritiske og analytiske ferdigheter og kompetanse. I tråd med NJCIE sin tverrfaglige og komparative profil ønsker vi bidrag fra ulike fagfelt som kan være med å videreutvikle utdanningsfeltets metodologiske, metodiske og analytiske (vitenskapsteoretiske) perspektiver.

Aktuelle problemstillinger som kan utforskes i temanummeret er:

- Problematiseringer av intervju og observasjon som metode
- Utfordringer knyttet til aksjonsforskning og forskning på egen praksis
- Posisjonering og selvforståelse som kritisk inngang til feltet
- Påstått metodefattigdom blant masterstudenter i lærerutdanningene
- Maktperspektivers påvirkning av analyser i utdanningsforskningen
- Testing og politisk styring i skolefeltet
- Utfordringer med tekstanalyse, læreplananalyser og lærebokanalyser som metoder
- Kvantitative metoders rolle i utdanningsfeltet.
- Å forske på «de andre» - problemstillinger knyttet til datainnsamling og utvalg i utdanningssektoren med fokus på mangfold og rasisme
- Post-koloniale teories rolle i utdanningsfeltet

Innsendelse og tidsfrister

Innsendelse av manuskript: **30. juni 2026**

Fagfellevurdering innen oktober 2026

Publisering av godkjente artikler: januar – mars 2027

Alle innsendelser må følge retningslinjene i NJCIE – se [her](#).

For spørsmål, vennligst kontakt gjesteredaktørene:

Fredrik Stenhjem Hagen, Høgskulen på Vestlandet, Fredrik.Stenhjem.Hagen@hvl.no

Hilde Hjertager Lund, Universitetet i Bergen, hilde.b.lund@uib.no

Referanser

Bergersen, A., & Sønsthagen, A. G. (2025). Power and majority discourses in education-critical perspectives. *Nordic Journal of Comparative and International Education (NJCIE)*, 9(1).
<https://doi.org/10.7577/njie.6271>

Biesta, G. (2007). WHY “WHAT WORKS” WON’T WORK: EVIDENCE-BASED PRACTICE AND THE DEMOCRATIC DEFICIT IN EDUCATIONAL RESEARCH. *Educational Theory*, 57(1), 1-22.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1741-5446.2006.00241.x>

Bourdieu, P. (2003). Participant objectivation. *Journal of the royal anthropological institute*, 9(2), 281-294.

Bourdieu, P., & Wacquant, L. J. D. (1995). *Den kritiske ettertanke: grunnlag for samfunnsanalyse* (2nd ed.). Samlaget.

- Crenshaw, K. (2013). Demarginalizing the intersection of race and sex: A black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics. In K. T. Bartlett & R. Kennedy (Eds.), *Feminist legal theories* (pp. 23-51). Routledge.
- Drageset, O. G., Sæther, K.-A., Sivertsvik, S., & Ell, F. (2025). Masteroppgaven - en vei til den utforskende læreren? *Nordisk tidsskrift for utdanning og praksis*, 19(1), 143–162.
<https://doi.org/10.23865/up.v19.6330>
- El-Tayeb, F. (2011). *European Others: Queering Ethnicity in Postnational Europe*. University of Minnesota Press.
<https://doi.org/10.5749/minnesota/9780816670154.001.0001>
- Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (1997). *The new language of qualitative methods*. Oxford University Press.
- Guldbrandsen, A., Ree, M., Friestad, N. K., Helgøy, K. V., Klippen, M. I. F., Thijssen, M. W., Forsström, S. E., & Njå, M. B. (2025). *Empirisk barnehageforskning for de skandinaviske landene i 2022 og 2023: Forskningskartlegging og vurdering*. Rapport nr. 1/2025, Kunnskapssenter for utdanning, Universitetet i Stavanger
- Hammersley, M. (2005). *Taking sides in social research: Essays on partisanship and bias*. Routledge.
- Hofslundsengen, H. C., Skreland, L. L., Bøe, M., & Hognestad, K. (2024). Forskningstrender i norske doktorgradsavhandlinger innen barnehagefeltet: En litteraturgjennomgang fra 2012 til 2022.
- Lund, H. H., Skaten, M., Sortland, T. E., & Sønsthagen, A. G. (upublisert). *Blind - Spot in research on social inequality in ECEC: A scoping review*.